

ИНОВАЦИЈЕ у настави

часопис за савремену наставу

YU ISSN 0352-2334

UDC 370.8

Vol. 25

САДРЖАЈ 4/12

др Грозданка Гојков	<i>Плуралистички концепти и јачање еманципаторној појеницијала ученика</i>	5
мр Александра Стошић	<i>Уџбеник музичке културе – ослонац у раду ученика и наставника</i>	22
Тамара П. Боровица	<i>Лав Семјонович Виошски – биографија једној џенија</i>	31
др Зорана Опачић	<i>Ка изучавању мита у основношколском узрасу</i>	39
др Синиша Стојановић, др Марина Јањић	<i>(Не)правилна артикулација гласова предшколаца</i>	47
др Веселин Мићановић	<i>Информациона технологија у функцији унапређења квалитета поедине наставе математике</i>	55
Музафер Сарачевић, Данијела Милошевић, Сеад Машовић	<i>Упоредна анализа усвојености савладавања градива на традиционалан начин и путем интернета</i>	67
Саша Степановић	<i>Мишљења наставника о узроцима и начинима превенције школској неуспеху ученика</i>	78
Игор Дунђеровић, Јелена Давидовић Ракић	<i>Образовни профил и ставови о каријери</i>	90
мр Гордана Степић	<i>Оспособљености учитеља за коришћење образовних сајтова у припреми и реализацији наставе</i>	107
мр Томаш Зацлона, др Виолета Верета	<i>Знаковно писање као иновација у образовању глувих и људи са оштећењем слуха у Пољској</i>	116
мр Валерија Јанићијевић	<i>Између поучној и уметничкој – функционални појмови у настави књижевности</i>	126
мр Маријана Папрић	<i>Место и улога мајерњеј (српској) језика у систему лексикона уџбеника страног (руској) језика</i>	134
Мирсада Џаферовић	<i>Конструктиван приступ решавању конфликта (писање сценарија – прича у сликама)</i>	141
Бојана Чернош	<i>Обрада круга моделовањем и експериментом</i>	153
Магдалена Ивковић	<i>Мошивација за учење: теорије, принципи, примена (приказ књиге)</i>	162
др Буба Стојановић	<i>Методика наставе српској језика и књижевности у разредној настави (приказ књиге)</i>	166
др Мирослава Ристић	<i>Корисне веб локације</i>	169

CONTENTS 4/12

Grozdanka Gojkov, PhD	<i>Pluralistic concept and strengthening emancipatory potential of students</i>	5
Aleksandra Stošić, MA	<i>Music culture textbook – support in students' and teachers' work</i>	22
Tamara P. Borovica	<i>Lev Semionovich Vygotski – biography of a genius</i>	31
Zorana Opačić, PhD	<i>Towards understanding a myth in the primary school age</i>	39
Siniša Stojanović, PhD Marina Janjić, PhD	<i>In / correct articulation of sounds of pre-schoolers</i>	47
Veselin Mićanović, PhD	<i>It functioning in improving the quality of initial mathematics teaching</i>	55
Muzafer Saračević, Danijela Milošević, Sead Mašović	<i>Comparative analysis of the scores of achievement in traditional way and with the aid of the internet</i>	67
Saša Stepanović	<i>Attitudes of teachers towards conditions and ways of prevention of school failure of students</i>	78
Igor Dundžerović, Jelena Rakić-Davidović	<i>Educational profile and career attitudes</i>	90
Gordana Stepih, MA	<i>Training of teachers for using educational sites in preparation and realisation of teaching</i>	107
Tomasz Załona, MA Wioletta Wereda, PhD	<i>Sign writing as an innovation in educating deaf people and people with hearing impairments in Poland</i>	116
Valerija Janićijević, MA	<i>Between the instructive and the artistic – functional terms in teaching literature</i>	126
Marijana Paprih, MA	<i>Place and role of the mother tongue (serbian) in the system of texts of textbooks of the foreign (russian) language</i>	134
Mirsada Džaferović	<i>Constructive approach to conflict solution (writing scenarios – picture story)</i>	141
Bojana Černoš	<i>Teaching about the circle and disc by modelling and the experiment</i>	153
Magdalena Ivković	<i>Motivation for learning: theory, principles, application (review of book)</i>	162
Buba Stojanović, PhD	<i>Methods of teaching Serbian language and literature in classrooms (review of book)</i>	166
Miroslava Ristić, PhD	<i>Useful WEB sites</i>	169

др Грозданка Гојков

Учитељски факултет, Београд

Плуралистички концепти и јачање еманципаторног потенцијала ученика

Резиме: У тексту се даје осврт на концептуалне промене у педагогији и дидактици и сагледава њихова веза са савременом филозофијом науке и знања, што чини основу плуралистичких концепата у еманципаторној дидактици и за сагледавање значаја овога за јачање еманципаторног потенцијала ученика као субјекта у процесу учења. Постмодерни плурализам посматра се као један од улога повезивања педагошкој „треба“, као особеној средству подстицања и развијања индивидуалних способности у обликовању целивите личности сваког човека, као фактор очовечења, кроз коезистенцију индивидуалној и социјалној. У раду се разматрају постмодерне теорије о знању, а дају се и критички осврти на „либерализацију“ образовног процеса, која, рушећи нормативизам мишљења, претендује на нестандардно мишљење, а „нова рационалност“ тежи ка одустајању од рационалности као такве. Део рада односи се на дидактички улао преходној, односно на сагледавање могућности да се употребом конструктивизма, као што је когнитивни стил, може утицати на подстицање еманципаторног потенцијала. Посматрају се могућности подстицања плурализма на когнитивном плану из ула остварења еманципаторног потенцијала. Дају су налази из ранијих истраживања ауторке ових скромних рефлексија као аргументација за могућности да се у овом смислу може даље истражити, који напредују употребом да се прихвати значај плуралности, са уважавањем неухвативости идиосинкразије, као главним обележјем људске природе, а ово даље дидактику усмерава ка истраживању за новим приступима учењу у настави, којима би се еманципација могла манифестовати и у реалним наставним ситуацијама, а не само у студијским образовања.

Кључне речи: плурализам, постмодерна дидактика, партиципацивна епистемологија, когнитивни стилови, еманципација.

Summary

This paper is on the conceptual changes in pedagogy and didactics, and its connection with the contemporary philosophy of science and knowledge, and this makes the basis of pluralistic concept in emancipatory didactics and for observing the significance of this emancipatory potential of students as a subject in the process of learning. Postmodern pluralism is seen as one of the aspects of connecting pedagogical “should be” as a special means of encouraging and developing individual abilities in creating the whole personality for each individual, as the factor of humanising, through coexistence of individual and social. We are discussing post modern theories of knowledge and critical review is given on “liberalisation” of the educational process, which, destroying normativism of thoughts, aims at non-standardised thinking, and “new rationality” tends to give up rationality as such. Part of this paper refers to the didactical part of the previous one, i.e. observing possibilities for using constructs, such as cognitive style, can initiate emancipatory potential. There are analyses of the previous research of the author of these modest reflections as argumentation for the possibility that in this respect, it can be searched for further on, and they just announce the need for accepting the significance of pluralism, respecting uncatchable idiosyncrasy, as the basic feature of the human nature, and further on, it directs didactics to searching for new approaches to learning in the process of teaching, in which emancipation can be manifested in real teaching situations and not only in the strategies of education.

Key words: pluralism, postmodernism, didactics, participative epistemology, cognitive styles, emancipation.

мр Александра Стошић

Учитељски факултет, Београд

Уџбеник музичке културе – ослонац у раду ученика и наставника

Резиме: Краћким историјским приказом музичке литературе за општеобразовне школе указујемо на честе промене које су условљаване схватањем наставе музике, чиме истичемо велики значај програмских садржаја, али и писаца инструктивне и друге музичке литературе који су деловали на процес и смер наставе музике. Како је уџбеник „један од елемената у дизајнирању (обликовању, стварању) наставне ситуације, ситуације учења“ (Ивић и др. 2008) расправљамо о односу ученика и наставника у музичкој комуникацији условљеној одређеном ауторском концепцијом уџбеника, имајући у виду његове специфичности. Анализирамо улогу и значај приручника и звучног материјала као функционалног моста у синергичком деловању на тријаду: ученик – уџбеник – наставник. Један од циљева овога рада је и демистификовање улоге уџбеника као штампаној медији у музичкој интеракцији која захтева звук.

Кључне речи: уџбеник, приручник, звучни материјал, настава музичке културе, интеракција, музичка комуникација.

Summary

Short historical review of music literature for general educational schools, we point at frequent changes which are conditioned by understanding teaching of Music, and in this way we stress a significant importance of curricular contents, as well as writers of instructive and other music reference books, who contributed to the process and direction of teaching Music. As a textbook, “one of the elements in designing (forming, creating) of the teaching situation, situation of learning“ (Ivic, etc 2008), we are discussing the relation between student and teacher in music communication conditioned by certain authors' concepts of the coursebook, taking into account its particularities. We are analysing the role and significance of the course book and sound material as a functional bridge in synergy dealing in the triade: student - textbook – teacher. One of the aims of this paper is demystifying the role of a textbook as a printed media in musical interaction which requires sound.

Key words: textbook, manual, sound material, teaching Musical culture, interaction, musical communication.

Тамара П. Боровица

Филозофски факултет, Нови Сад

Лав Семјонович Вигојски – биографија једној тенија

Резиме: У раду се, из уила интерпретативне парадигме, анализира биографија једној од важнијих научника 20. века, Лава Семјоновича Вигојској. Вигојскова животној прича једнако је занимљива колико и његова научна истраживања, ше као у његовој културно- историјској шеорији, огражава најважније друштвене и историјске моменше периода у ком је живео. Поред кризе шемеља психологије, која крајем 19. и почетком 20. века пошреса како светску шако и совјетску психологију, ошварајући бројне проблеме методолошкој, епистемолошкој и научној карактера, друја врше кризе пошреса совјетску друштвену стварност. „Крујни друштвени преокреј“ до која долази почетком 20. века, заједно са Марксовом филозофијом и његовим учењем о човеку као историјском и социјалном бићу – бићу праксе, стварају друшачији и плоднији оквир за стварање јединствене научне психологије. Према Вигојском, ша психологија ће се бавити специфичним психолошким проблемима човека- вишим психичким функцијама, сагледавајући повезаност историјске променљивости понашања и психе човека. Чврсто верујући у јаку везу између учења и развоја, као и у социокултуралну природу оба ова процеса, културно-историјска шеорија Вигојској указује да развој дејеша зависи од интеракције дејешовој индивидуалној сазревања и система симболичких алаша и активности које деше преузима од своје социо-културне средине. Учење се у свом систематичном, организованом и интенционалном облику, у социокултуралној шеорији види као водећа сила развоја.

Кључне речи: Лав Семјонович Вигојски, културно-историјска шеорија, развој, учење.

Summary

In this paper, from the point of interpretative paradigm, we are analysing the biography of a significant scientists of the 20th century Lev Semionovich Vygotsky. Vygotski's life story is equally significant as his scientific research, so as in his cultural-historical theory denoting the most significant social and historical moments in the period he lived in. Apart from the crisis of psychology foundation, which in the end of the 19th century and at the beginning of the 20th century, shakes both world and Soviet psychology, creating many problems of methodological, epistemological and scientific character, and another sort of crisis shakes Soviet social reality. "Large social transformation" appearing at the beginning of the 20th century, together with Marxist philosophy and his learning about a man as a historical and social being – the practical being, create different and more fertile frame for creating unique scientific psychology. According to Vygotsky, this kind of psychology is going to deal with specific psychological problems of a man – higher mental functions, observing connectivity of historical changing of behaviour and psyche of a man. Believing in a strong relation between learning and development, as well as socio-cultural nature of the both processes, cultural-historical theory of Vygotsky points at the fact that development of a child depends on interaction of a child's individual maturation and the system of symbolic tools and activities that a child takes from his socio-cultural environment. Learning in its systematic, organised and intentional form, in socio-cultural theory is seen as the leading power of development.

Key words: Lev Semionovich Vygotsky, cultural-historical theory, development, learn.

др Зорана Опачић**Учитељски факултет, Београд**

Ка изучавању мита у основношколском узрасту**(Љубивоје Ршумовић: Ујдурме и зврчке из античке Грчке, 2010)**

Резиме: Мит је изузетно корисно наставно штиво које ученику помаже да боље разуме културне обрасце којима је окружен. Стога наставни план и програм за 5. разред основне школе предвиђа уознавање ученика са грчком митологијом у оквиру наставе српског језика. Приоведна збирка Љубивоја Ршумовића Ујдурме и зврчке из античке Грчке (2010), заснована на реинтерпретирању античких митова, може послужити као корисни прилог овој наставној теми. Аутор се труди да понуди онеобичени приступ прекопознатљивом репестру античких митова не би ли приближио овај жанр младој читалачкој публици. Раг је посвећен истраживању стилских особености у интерпретацији митова и могућностима њихове примене у настави.

Кључне речи: мит, жанр, прилагодњавање мита млађем узрасту, књижевност у основној школи.

Summary

Myth is an extremely useful teaching material which helps better understanding of the cultural patterns which it is being surrounded by. This is why the curriculum for the 5th grade includes parts from the Greek Mythology within teaching Serbian. Collection of tales by Ljubivoje Rsumovic Rumours and Quips from Ancient Greece (2010), is based on reinterpretation of antic myths and it can serve as a useful addition to this teaching topic. The author tries to offer unusual approach to the known register of antic myths, so that he can make this genre closer to the young readers. The paper is devoted to the research of stylistic particularities in interpretation of myths and possibility of their application in teaching.

Key words: myth, genre, adjusting the myth to the younger age, literature in a primary school.

др Синиша Стојановић, др Марина Јањић**Учитељски факултет, Врање**

Резиме: Развој говора почиње рођењем детета, његовим првим плачем. Наставља се појачаним говорним активностима и експанзијом у гласовним варијацијама за време усвајања артикулационе базе мајерњег језика. Стога је и ова прва, прелингвистичка фаза, веома важна основа за поштоњи правилни говорни развој у лингвистичкој фази која почиње изговором прве речи (уједно и реченице) у првој години живота. До доласка у школу, у првих шест-седам година, дете ће у поштоњости овладати структуром језика своје заједнице. Или би бар иако требало би. Овај рад посвећен је артикулационим одступањима у говору предшколаца који су измерени и класификовани у децемвршћу „Пчелица“ у Врању. Циљ овог истраживања је да се испитају нивои правилне артикулације и утврде учесталости и врсте поремећаја у артикулацији предшколаца. Добијени резултати су охрабрујући, но аутори предлажу рад на корекцији утврђених аномалија како би се њихов проценат минимизирао.

Кључне речи: артикулација, дислалија, деца, развој говора.

Summary

Development of speech starts with the birth of a child, his crying. It is being continued with strengthening speech activities and expansion in speech varieties during accepting articulation basis of the mother tongue. This is why this first one, pre-linguistic phase is a significantly important basis for the later correct speech development in the linguistic development which starts with articulation of the first word (at the same time the sentence) in the first year of life. Up to the time of starting school, in the first six-seven years, a child will use the structure of the language of his/her community. Or, this should be so. This paper is devoted to articulation differentiation in the speech of pre-schoolers, which were measured and classified in the kindergarten "Pcelica" in Vranje. The aim of this research is studying the level of correct articulation and determined frequency and type of disorders in articulation of pre-schoolers. Given results are encouraging, but the authors suggest the work on correction of the determined anomalies, so that its percentage should be minimal?

Key words: articulation, dislalia, children, development of speech.

др Веселин Мићановић

Филозофски факултет, Никшић

Информациона технологија у функцији унапређења квалитета почетне наставе математике

Резиме: Информациона технологија налази своје мјесто у наставном процесу као важан чинилац друштвеној пројекса. Почетна настава математике ствара темељ укућној математичкој образовања, зашто разумијевање и усвајање апстрактних математичких садржаја представља врхунац математичкој образовања које се испољава у развоју способности рјешавања математичких проблема и разних задатака, али и математичке културе ученика. Многи математички садржаји могу се мноћо успјешније објаснити и анализирати примјеном савремене информационе технологије. Ако знамо да анализа претходи процесу апстраховања, онда је информациона технологија веома примјенљива у почетној настави математике јер оспособљава ученике да што више сами анализирају, синтезирају, апстрахују и систематизују презентоване појмове. У шом процесу посебно су важне организационе способности учитеља. Да би коришћење информационе технологије било у функцији квалитета, потребно је у иницијалном образовању учитеља обезбједити развој компетенција које гарантују њену функционалну примјену.

Зашто смо у раду анализирали концепти класичне и модерне почетне наставе математике кроз примјену информационе технологије апстрахујући на значају унапређења њеној квалитета. Обавили смо квалитативно истраживање на двије циљне групе: студенте завршне године Студентској програма за образовање учитеља и учитеље – практичаре у почетној настави математике.

Кључне ријечи: информациона технологија, почетна настава математике, учитељ, ученик, математички садржај.

Summary

Information technology finds its place in the teaching process an important factor of the social progress. Initial Mathematics teaching makes the basis for the whole Mathematics education and therefore understanding and adopting abstract mathematical contents represent the peak of mathematical education expressing itself in development of ability of solving mathematical problems and different tasks, and also mathematical culture of students. Many mathematical tasks can be more successfully explained and analysed by application of the contemporary information technology. If we know that the analysis precedes the process of abstraction, then, the information technology is very applicable in the initial teaching and learning of mathematics, because it trains students to analyse by themselves, to synthesise, abstract and systematise the presented terms. In this process, organisational abilities of teachers are particularly significant. For the purpose of using information technology, either in the function of quality, it is necessary in initial education of teachers to ensure development of competencies which guarantee its functional application.

This is why we have analysed the concept of classical and modern teaching mathematics in the paper, through application of information technology stressing the significance of improving its quality. We have done the qualitative research in two target group: students completing the final year at the Faculty of Education, studying group for primary school teachers and practicing teachers in the initial teaching Mathematics.

Key words: information technology / initial teaching Mathematics / student / teacher / mathematical contents.

Музафер Сарачевић
Данијела Милошевић
Сеад Машовић

Универзитет у Новом Пазару
Технички факултет, Крагујевац
Градска управа, Нови Пазар

Упоредна анализа усјешности савладавања традива на традиционалан начин и путем инјернета

Резиме: У овом раду је сјроведено истраживање усјешности савладавања традива студента на студјјском програму информатике на Универзитету у Новом Пазару. Вршено је истраживање за четјри предмета на четјри студјјске јодине на поменутом програму са циљем да се ујтверди ниво постигнућа студента који студјрају путем инјернета и да се упореди са постигнућем студента који су студјрали на традиционалан начин. У раду су наведене предности традиционалној и online учења као и учени недостјаци у току истраживања које је трајало две недеље. У току истраживања коришћене су методја теоријске анализе, експериментјална примена и компаратјвна методја. Укључени су и психолошки и педагошки факјори који могу ујицати на усјешности савладавања традива. Резултјати истраживања јоказују да традиционалан начин учења и даље предњачи у односу на е-учење ако јоворимо о засебним видовима образовања. Међујтим, е-учење може и те како јослужити као јодршка класичном начину образовања, што је уостјалом пракса на инјијуцији на којој је сјроведено истраживање.

Кључне речи: Е-учење, online учење, традиционално учење, универзитјетско образовање, усјешности учења.

Summary

In this paper we have done the research of the final scores of students' achievement at the studying programme of IT at the University in Novi Pazar. There has been research some at four subjects for four studying groups at the mentioned programme with the aim of detrminig the level of achievemnt of the students studyingwith the aid of the Internet and those studying in a traditional way. In the paper, we have stated all advantges and disadvantages of the both ways of learning in the research done in the period of two weeks. Methods used in the process of the research are the method of theoretical anlaysis, experimantal applicaiton and comparative method. Psychological and pedagogical factors were introduced, which could influence the sucess of achievement. Results of the research show that the traditional way of learning is still exceeding the e-learning, if we talk about the separate aspects of education. Nvertheless e-learning can serve as the support to classical way of edcuaiotn, and this is also the practical way in the institutions which the research has been done at.

Key words: e-learning, online learning, traditional learning, university educaiton, sucess of learning.

Саша Степановић

Филозофски факултет, Београд

Мишљења наставника о узроцима и начинима превенције школског неуспеха ученика

Резиме: Резултати у настави у најоширијем смислу се изражавају кроз категорије успеха и неуспеха. У школи, ученици се на основу унапред утврђених критеријума деле на успешне и неуспешне. Ово истраживање фокусира се на мишљења наставника о узроцима и начинима превенције неуспеха ученика. Употребили смо дескриптивну методу, одабрану у складу са постављеним циљем и задацима, док смо се у оквиру техника одредили за технику анкеширања. Упитник је коришћен као инструмент истраживања. За потребе овог истраживања конструисан је упитник састављен од осамнаест питања, од којих је девет дао у форми затворених питања, осам питања представљају комбинацију отворених и затворених питања, а једно питање је отвореног типа. Узорак овог истраживања чинило је 150 наставника основних школа на подручју града Београда, од којих 95 жена и 55 мушкараца. Анкеширани наставници били су узраста од 30 до 56 година. Обухваћени су наставници свих предмета (српски језик, математика, физика, хемија, физичко васпитање, биологија, музичка култура, ликовна култура, енглески језик) који предају ученицима од петог до осмог разреда. Узорак је намеран, не заснива се на случајном одабиру, већ на избору из оног дела популације који ће, према истраживачевом мишљењу, највише допринети успешној реализацији истраживања. Дошли смо до резултата да је неопходно извршити промене у наставним програмима како би се они расперили, постали флексибилнији и прилагодили се узрастним способностима ученика. Такође, дошли смо до сазнања да су наставници свесни да њихова личност, понашање у настави, стручна и педагошка компетенцији могу бити узрок неуспеха код појединих ученика, што је значајан податак будући да је за постизање задовољавајућег успеха ученика неопходно да наставници увиђају свој допринос у томе и самим тим подстичу ученике у процесу учења.

Кључне речи: неуспех ученика, узроци неуспеха ученика, превенција неуспеха ученика, мишљење наставника.

Summary

Results in teaching in the widest sense are represented through categories of success and failure. Based upon the predetermined criteria, children are divided at school into successful and unsuccessful ones. This research is focusing on thoughts of teachers about the causes and ways of prevention of students' failures. We have used the descriptive method, chosen in accordance with the stated aims and tasks, whereas in the area of techniques, we have chosen the technique of the questionnaire. The used questionnaire as the instrument of the research. For the needs of the research we have constructed the questionnaire of 18 questions, and 9 of them had the form of closed questions, 8 questions are the combination of open and closed questions and one question is of an open type. The sample of this research included 150 primary school teachers in the area of Belgrade, out of which 95 women and 55 men. Interviewed teachers were in the age between 30 and 56 years. Teachers of all subjects were included (Serbian, Mathematics, Physics, Chemistry, Physical Education, Biology, Music Culture, Art and English) who teach students in the grades 5 to 8. The sample was intentionally taken, it is not chosen randomly, but it was taken from the part of population which will, according to the researcher's opinion, contribute mostly to the successful realisation of the research. We have the results which tell that it is necessary to make changes in the curricula, so that they become easier, more flexible and adjustable to the age of students. We have also anticipated that teachers are aware that their personality, behaviour in teaching, professional and pedagogical competence can be the cause of failure of some students, and this is a significant datum, because achieving sufficient marks of students also determines the teachers to see their contribution and encourage the students in the process of learning.

Key words: failure of students, causes of students' failures, prevention of students' failures, attitudes of teachers.

др Игор Дунђеровић
Јелена Давидовић Ракић

Образовни профил и ставови о каријери

Резиме: Практично полазиште истраживања налази се у чињеници да развоју каријере можемо прићи са два стајалишта: када је он потреба друштва, али и организације, и са другој, персоналној, када се он посматра као задовољење потребе за развојем. Раг је усмерен на сагледавање значаја социјалних и личних фактора (особљености, образовања, друштвене позиције, црта личности) ставова о развоју каријере, код три категорије испитаника: универзитетских наставника, дипломираних менаџера и студентског менаџмента. Узорак испитаника чини 410 испитаника из Новог Сада (48.25%) и Источног Сарајева (51.7%). У оба града обухваћене су све три наведене категорије испитаника. Као основни, примењен је Survey method, а као допунски, Method теоријске анализе. У истраживању су коришћени следећи инструменти за прикупљање података: 1. Упитник за прикупљање података о социјално-статусним карактеристикама, те о неколико посебних ставова према факторима развоја каријере, и 2. Скала за „мерење“ општије става о вредности развоја каријере.

Резултати показују да испитаници сматрају да је неопходно планирање каријере на самом почетку професионалног развоја. Такође, сматрају да на нашим просторима не постоји систематско проучавање утицаја особина личности на професионални развој, поштово не природе утицаја нивоа образовања на формирање ставова о вредности улања у професионални развој запослених. Свеобухватно гледано, резултати указују да постоји „простор“ за деловање образовних институција у сфери професионалног развоја, односно развоја каријере. Међу најзначајнијим особинама за успешан развој каријере, испитаници издвајају: рад (26.23%), образовање и стручност (23.86%), предузимљивост (16.27%), високу интелигенцију (13.07%) и морални интегритет и независност (13.07%). Међу шест посматраних објеката задовољства, наставници и менаџери само у једном случају у најповољнијој већини (70.3%) показују задовољство, и то управо у случају задовољства власитим професионалним развојем. Више од две трећине студената изражава задовољство избором факултета. Више од 90% испитаних универзитетских наставника и менаџера изражава спремноћ на интензивнијој рад, додатно обучавање, студјиска путовања итд., како би унапредили свој професионални развој. Имајући у виду природу радне улоге, разумљиво је да студентски нешто ређе показују ову врсту спремноћ да се ангажују.

Укупни емпиријски подаци говоре да испитаници имају позитиван општи вредносни однос према каријери.

Кључне речи: каријера, вредности, менаџер.

Summary

Practical starting point of the research is the fact that development of the career can be approached from two aspects: when it is the need of society, and the organization as well, and from the second, personal, when it is seen as fulfillment of the need for development. The paper is directed to observing social and personal factors (training, education, social position, personality traits...), attitudes of developing career within three categories of interviewees: university lecturers, graduated managers and students of management. The sample of the interviewees includes 410 interviewees, from Novi Sad (48,25%) and Eastern Sarajevo (51,7%). In each town, all three categories of interviewees were included. As the basic one, The Survey method was used, as an additional one The Method of Theoretical Analysis. In the research, we used the following instruments for collecting data: 1. Questionnaire for collecting data about socio-status characteristics, and some special attitudes towards the factors of developing careers and 2. Scale for «measuring» the general attitudes about the value of career development.

Results show that interviewees consider planning of the career necessary at the very beginning of the professional development, They also think that in our environment, there is no systematic studying of the personality traits on the professional development, particularly not conditions of the level of education on forming the attitudes about the value of investing into the professional development of the employees. Being thoroughly studied, the results point at the existence of “space“ for the actions of the educational institutions in the sphere of the professional development, i.e. development of the career. Among the most important characteristics from the successful development of the career, the interviewees stress: work (26,23%), education and professionalism (23,86%), assertiveness (16,27%), high level of intelligence (13,07%) as well as moral integrity and independence (13,07%). Among the six observed objects of contentment, teachers and managers represent in only one case the majority (70,3%) show contentment, and especially in the case their own professional development. More than two thirds of students express content with the choice of faculty. More than 90% of the interviewed University lectures and managers express readiness for more intensive work, additional training, journeys for professional purposes..., so that they can improve their professional development. Bearing in mind nature of the working role, it is understandable that students rarely show this kind of readiness for engagement in professional activities.

Total empirical data tell that interviewees have positive general value relation towards career.

Key words: career, values, manager.

мр Гордана Степић

ОШ „Михаило Петровић Алас“, Београд

Оспособљеност учитеља за коришћење образовних сајтова у припреми и реализацији наставе

Резиме: У раду су представљени резултати истраживања о оспособљености учитеља да користе образовне сајтове с циљем да се утврди степен рачунарских знања и вештина, као и ниво оспособљености учитеља за припрему и реализацију наставе коришћењем образовних сајтова.

Полазиште за проучавање ове проблема били су наводи бројних истраживања да је мањак стручности, односно, недовољна оспособљеност наставника да користе рачунаре и интернет у наставном процесу једна од кључних препрека за интеграцију информационо-комуникационих технологија у наставни процес.

Резултати истраживања показују да је укупан степен информатичке писмености учитеља незадовољавајуће нивоа и да је оспособљеност учитеља да користе образовне сајтове у припреми и реализацији наставе недовољна. Учитељи који су завршили факултет оспособљенији су за коришћење рачунара и образовних сајтова у припреми и реализацији наставе од оних који су завршили средњу и вишу школу. Млађи учитељи показали су већи степен оспособљености и за коришћење рачунара и за употребу образовних сајтова у настави. Охрабрујућа је спремноћ учитеља да се усавшавају у овим областима, што је један од предуслова да се користе образовни сајтови у припреми и реализацији наставе.

Кључне речи: образовни сајт, информационо-комуникационе технологије, информатичка писменост, дидактичко-методичка оспособљеност.

Summary

In this paper, we have presented the results of the research about the competence of teachers for using educational sites with the aim of estimation of computer knowledge and skills, as well as the level of training of teachers for preparation and realisation of teaching using educational sites.

Starting point for the studying of this problem were the statements of many kinds of the research that a lack of professionalism, i.e. insufficient training of teachers for using computers and the Internet in the teaching process is the key obstacle in integration of information – communication technologies in the teaching process.

Results of the research show that the degree of information literacy of teachers is insufficient and that training of teachers for using educational sites in preparation and realisation of educational sites in preparation and realisation of teaching is insufficient. Teachers, who have graduated at the University, are more trained to use computers as well as using educational sites in preparation and realisation of teaching than those who completed a high or higher vocational school. Younger teachers have shown a greater degree of capability for using the computers, and using educational sites in teaching. Readiness of teachers to improve their skills in all areas, is encouraging, and this is one of pre-conditions for using educational sites in preparation and realisation of teaching.

Key words: educational site, information-communication technologies, IT literacy, didactic-methodological capability.

Tomasz Załona, MA

**State Higher Vocational School,
Institute of Economics in Nowy Sacz, Poland**

Wioletta Wereda, PhD

**Faculty of Cybernetics, Institute of Organization and Management,
Military University of Technology in Warsaw, Poland**

***Sign writing as an innovation in educating
deaf people and people with hearing
impairments in Poland***

Summary

Present-day trends in education and pedagogy present new tasks for education institutions which are expected to prepare students to live in an information society. The information-saturated world appears to be in stark contrast with the world of Deaf people. Their cognitive functions hindered by non-availability of auditory canal for reception of information tends to be a great obstacle to participating in a contemporary information society. Therefore, it is of tremendous significance to exploit available didactic innovations to provide equal opportunities for Deaf people and to prevent their social exclusion. One of the methods reinforcing education among Deaf people is SignWriting, that is the notation of signed language.

мр Валерија Јанићијевић

Учитељски факултет, Београд

Између поучној и уметничкој – функционални појмови у настави књижевности

Резиме: У раду се анализује природа и улога функционалних појмова у настави књижевности у основној школи, посебно у млађим разредима. Ови појмови уведени су у школске програме 1976. године и остали су до данас, претпостављамо са циљем да укажу на везу између књижевности и живота, и да на тај начин најлакше васпитају улогу књижевних дела.

У раду се даље тврди да природа функционалних појмова није јасно дефинисана и да се њиховим коришћењем књижевно дело своди на јуко средство за поучавање, уз заобилажење његове уметничке природе.

На крају рада се, на примеру анализе методичке апаратуре уз две песме Драгомира Ђорђевића, указује до каквих недоумица и погрешака у настави књижевности може да доведе упоредо постојање функционалних и књижевнотеоријских појмова. Из рада произилази предлој да функционалне појмове треба изоставити из програма за српски језик, тим пре јер се не јављају ни у једном другом наставном програму.

Кључне речи: наставни програми, функционални појмови, књижевнотеоријски појмови, настава књижевности, читанка, методичка апаратура.

Summary

In the paper, we are analyzing nature and role of the functional terms in teaching literature in the primary school, particularly in younger grades. These terms were introduced into the curricula in 1976 and they have remained so far, supposedly to point at the connection between literature and life and in this way to stress the pedagogical role of the pieces of literature.

It is stressed in the paper that nature of functional terms is not clearly defined and that its use leads the piece of literature to the simple means of teaching with skipping its artistic value. In the end of the paper, in the example of the analysis of the methodological apparatus with two poems of Dragomir Djordjevic, we are pointing at misunderstanding and uncertainties in teaching literature can be led by the comparative existence of functional and literal-theoretical terms. From this paper, we have a suggestion for functional terms to be abstracted from the Serbian language curriculum, even more because they do not appear in any other curriculum.

Key words: curricula, functional terms, literal-theoretical terms, teaching literature, reader, methodological apparatus

мр Маријана Папрић¹

Земунска гимназија, Земун

Место и улога мајерне (српско) језика у систему шексова уџбеника српско (руско) језика

Резиме: *Задача овог рада је да сагледа место и улогу мајерне (српско) језика у структурном систему шексова уџбенику блискосродној српској (руској) језика. Познато је да је принцип поштовања мајерне језика ученика један од водећих у савременој методици наставе руској језика као српској, па је самим тим и питање његовог удела као моћног средства дидактичког обликовања уџбеника, односно шекса као централне компоненте његове макроструктуре, веома актуелно у савременој теорији уџбеника српској језика. Ми смо у нашој анализи покушали да покажемо на који начин и у ком обиму мајерни (српски) језик може учествовати у обликовању теоријско-сознајних, инструктивних и инструментално-практичних шексова у уџбенику српској (руској) језика. Резултати наше анализе показали су да је мајерни (српски) језик жељан елемент дидактичког обликовања шекса на почетној етапи учења српској (руској) језика, нарочито теоријско-сознајних и инструктивних шексова. Мајерни језик као структурни елемент шексове, чини шекс приступачнијим и разумљивијим за ученика, учествује у формирању његове лингвистичке компетенције, упућује на самосталан рад и технике учења, а то је један од основних предуслова успешног учења и наставе уопште. Лингвокултуролошки материјали осмишљени на мајерном језику ученика посредују у преношењу неопходних информација о земљи, култури и обичајима народа чији се језик учи, и представљају важан мотивациони фактор за учење српској (руској) језика.*

Кључне речи: мајерни језик, уџбеник српској (руској) језика, уџбенички шекс, функције шекса.

Summary

The aim of this paper is to observe the place and role of the mother tongue (Serbian) in the structural system of the texts in the textbook of close foreign (Russian) language. It is known that the principle of respecting the mother tongue of the students is one of the leading factors in the contemporary methodology of teaching Russian as a foreign language, and at the same time it is the issue of its participation as possible means of didactical framing of the text book, i.e. the text as a central component of its macro structure, very actual in the contemporary theory of a foreign language. In our analysis, we have tried to show in which way and in which extent mother tongue (Serbian) can participate in framing theoretical-cognitive, instructive and instrumental-practical texts in the text book of a foreign (Russian) language. Results of our analysis have shown that mother tongue (Serbian) is a desirable element of didactical frame of the text in the initial phase of learning foreign (Russian) language, particularly theoretical-cognitive and instructional texts. Mother tongue as a structural element of a textbook represents the text available and more understandable for a student, participates in forming his linguistic competence, points at individual work and techniques of learning, and this is one of the first pre-conditions of successful learning and teaching in general. Linguo-cultural materials are created in a mother tongue and they mediate in transmitting necessary information about the country, culture and customs of the peoples whose language is being studied and they represent an important motivational factor for learning a foreign (Russian) language.

Key words: mother tongue, textbook of a foreign (Russian) language, textbook text, functions of the text.

др Мирсада Цаферовић

ОШ „Соња Маринковић“, Нови Сад

Конструктиван приступ решавању конфликта (писање сценарија – прича у сликама)

Резиме: Улога наставника у школи је од пресудног значаја за формирање квалитетних комуникацијских вештина ученика, посебно ако се узме у обзир недостатак слободне времена и презајослености родитеља, минимализам у дружењу (заједничкој интеракцији) између родитеља и деце, као и квалитет садржаја уз које деца проводе слободно време (интернет, цртани филмови, видео игрице, ријалити програми, серије и сл.). Сведоци смо повећаног броја конфликтних ситуација и насилништва, било у школи, на улици или у породици. Подстицање самопоуздања ученика, емпатије, медијације, самосталног решавања конфликта и проналажење заједничког решења без уклињања пређе особе (наставника) од суштинског је значаја за афирмацију пошенијала ученика, самопоуздања и комуникацијских вештина. Афирмацију самопоуздања деце/ученика кроз самостално доношење одлука, несвесно стишавају и родитељи одлучивањем у име свој деце (родитељ најбоље зна када је дете хладно, када треба и мора да једе, с ким ће се најбоље играти, коме ће рећи „Извини“, ко је бољи избор за „друзара у клубу“ и сл.), али и наставници, који често одлучују о исходу бројних школских ситуација имплементирањем решења, нпр. у конфликтној ситуацији (наставник именује кривца за конфликт, санкционише укором или кажњавањем, слањем обавештења родитељу, захтевањем извињења и сл.). Остварење циља овог рада реализује се ослањањем на теорије конструктивизма и ненасилне комуникације (идејни творац Маршал Б. Розенберт), при чему се: дефинишу конструктивизам и ненасилна комуникација као теоријски концепти васпитно-образовног процеса, врши анализа трансмисивног и конструктивистичког приступа решавању конфликта са акцентом на анализу улога наставника и ученика у том процесу, али и пише сценарио/прича у сликама. Циљ овог рада је да укаже на могућност оспособљавања ученика да самостално реше конфликт након сагледавања више пошенијалних решења, а кроз писање сценарија, не уклињући пређу особу, тј. намењања пошенијалног решења (било као сујестације или коначног решења), чиме се доприноси већем нивоу интеракције и позитивно утиче на афирмацију самопоуздања ученика.

Кључне речи: наставник, конфликт ученика, конструктивне технике решавања конфликта, медијација.

Summary

Role of a teacher at school is of an utter importance for forming communicative skills of students, especially if we consider lack of free time and working hours of parents, minimalism in socialising (common interaction) between parents and children and the quality of free time contents (The Internet, video games, reality programmes, serials, etc.). We are facing more and more conflict situations and violence, both at school, in the street and in the family. Encouraging self-confidence of students, empathy, mediation, individual conflict resolution and discovering new solution without interference of the third person (a teacher) is of an essential significance for students' potential affirmation, self-confidence and communication skills. Affirmation of children's self-confidence through individual decision making is unconsciously obstructed by parents' decision making on behalf of children (a parent best knows when the child is cold, when he/she should eat, who he/she is going to play with, who he/she could tell "Sorry", etc.), but also teachers who often decide upon the outcomes of many school situations by implementing solutions, for example in a conflict situations (a teacher names a culprit for a conflict, gives sanctions, informs the parents, requires explanations, etc). Realisation of the aim of this paper is shown by relying on the constructivists' theories and non-violent communication (creator Marshall, B. Rosenberg), and therefore constructivism and non-violent communication are defined, as theoretical concepts of pedagogical-educational process, the analysis of transitive and constructivists' approach of conflict resolution is applied with he stress on the analysis of the role of teachers and students in this process, but also writes scenario / picture story. The aim of this paper is pointing at the possibilities of training students to solve the conflict individually, after observing many potential solutions, and through writing scenarios, without interference of the third person, i.e. Posing potential solutions (either through suggestions or final solution) and in this way contributes to greater level of interaction and positively influences the self-confidence of students.

Key words: teacher, students' conflicts, constructive techniques of conflict resolution, mediation.

Бојана Чернош

ОШ „Душан Вукасовић Диоген“, Бечмен

Обрада крућа моделовањем и експериментом

Резиме: У раду је приказано на који начин применом реалистичној методичкој пристицања, активној учења, хеурисичке и експерименталне методе можемо обрадити гео теоријских садржаја везаних за усвајање појмова крућа и кружнице у млађим разредима основне школе.

Полазећи од Фројденталових ставова везаних за реално математичко окружење (РМО) и Пијажеове теорије о начину перцепције и формирању теоријских појмова код деце, приказали смо нов методички начин обраде крућа. Кроз већ постојећа методичка решења у којима учимо облику везујући га за предмете из РМО, разматрају се и друга методичко-дидактичка решења која би требало да допринесу унапређењу наставе математике на млађем школском узраслу. Ученици овог узрасла у оквиру почетне наставе теорије упознају најпре крућ као теоријски облик у првом разреду док је за прећи разред предвиђена детаљнија обрада крућа.

Током обраде теоријских садржаја потребно је код ученика развићи перцепцију, прецизност, стрпљивост и моторику. Кроз експерименталне радионице приказујемо своје методичко решење како деца могу веома лако кроз практичан рад да упознају сва својства крућа уједно развијајући и своје моторичке способности. Учешћовањем у експерименту деца социјалним размишљањем долазе до решења, а тако научено трајиво дуже памће. Након изражавања примене новог модела обраде теоријских садржаја долазимо до закључка да је овакав начин рада интересантан и близак ученицима. Подстиче их на сарадњу и целокујно ментално и моторичко ангажовање.

Ојсом експерименталних радионица желимо да помоћемо учитељима практичарима у реализацији наставних садржаја теорије.

Кључне речи: теорија, крућ, делови крућа, активно учење, посматрање, издвајање, закључивање, развијање моторичких активности, сарадња.

Summary

In this paper we have shown in which way, by applying realistic methodological approach, active learning, heuristic and experiments method, we can analyse a part of geometrical contents connected to adoption the term of a circle and disc in lower grades of the primary school.

Starting from the attitudes of Froydental connected to real mathematical surrounding and Piaget's theory of the ways of perception and forming geometrical forms of children, a new methodological way of teaching about the circle has been shown. Through the methodological solutions, in which we observe the form connecting it to the form from real mathematical surrounding, there are more methodological-didactical solutions discussed which should contribute to improvement of teaching of mathematics in lower grades of the primary school. Students of this age, within the initial teaching of geometry, first get to know the circle as a geometrical form in the 1st grade whereas in the 3rd grade, more detailed teaching of the circle has been assumed.

During teaching geometrical contents, it is necessary to develop perception, preciseness, patience and motor skills. Through experimental workshops, the author shows methodological solution, how children can, through practical work, and at the same time developing motor skills, get to know all the features of the circle. Participating in the experiment, children with their own cognition come to solutions, and so memorise for a longer time what they have learnt. After the research of application of this model of teaching geometrical contents, we can conclude that this way of work is interesting and close to students. It encourages them to cooperation and thorough mental and motor engagement.

Describing experimental workshops, we want to help teachers-practitioners in realisation of the teaching contents of geometry.

Key words: *geometry, circle, parts of a circle, active learning, observation, taking, concluding, developing motor activates cooperation.*